

	Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни Комунікативні процеси у професійній діяльності			
		Статус дисципліни <i>вибірковий компонент</i>			
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка				
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки				
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта) Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи)				
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)				
Форма навчання	Денна				
Курс	1				
Семестр	2				
Обсяг дисципліни	Кредити	4,5	Години	135	
	Лекційні			28	
	Практичні/семінарські			18	
	Лабораторні			–	
	Самостійна робота			89	
Семестровий контроль	Залік				
Викладач	Ляшенко Ростислав Олександрович, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та спеціальної освіти				
Контактна інформація	r.o.liashenko@cuspu.edu.ua				
Кафедра	Кафедра педагогіки та спеціальної освіти				
Факультет	<i>Педагогіки, психології та мистецтв</i>				
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	<p>Курс розкриває знання основних теорій, видів, технік та прийомів спілкування, його зміст спрямований на аналіз специфіки спілкування безпосередньо у конкретних видах діяльності, удосконалення прийомів взаємодії, що є чинниками ефективної професійної діяльності сучасного фахівця. Особливої ваги набувають ці питання у підготовці як викладачів вищої школи так і фахівців у системі позашкільної освіти.</p> <p>Предметом є процес спілкування як специфічна міжособистісна взаємодія людей як членів суспільства, представників певних соціальних груп, що здійснюється на основі відображення соціальної дійсності.</p> <p>Курс є вибірковою дисципліною, що буде сприяти поглибленню знанневого компонента професійно-педагогічної комунікації та розширення переліку умінь і навичок організації та здійснення ефективної комунікації.</p>				
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	<p>Мета дисципліни: розкрити теоретичні аспекти основних базових положень теорії спілкування, прийоми та способи взаємодії у процесі спілкування, розглянути правила організації та проведення основних форм ділового спілкування, методи підвищення ефективності педагогічного спілкування, розглянути типологію особистостей різних форм та їхню характеристику з позицій взаємодії, розкрити особливості педагогічного спілкування, розглянути особливості конфліктного спілкування в цілому та способи попередження і розв'язання конфліктів, а також прийоми успішного впливу на психіку співрозмовника.</p>				

	<p>При вивченні курсу студенти зможуть розуміти психолого-педагогічні особливості процесу спілкування; глибше ознайомляться з прийомами самопізнання, самопрогнозування, самокорекції для підвищення культури свого повсякденного життя, культури спілкування; розрізняти вербальні та невербальні сигнали, що допоможуть зрозуміти співрозмовника; ознайомляться з різними прийомами та способами взаємодії в процесі спілкування; пізнають особливості конфліктного спілкування, способи попередження і розв'язання конфліктів; навчаться застосовувати у професійній діяльності основні прийоми та способи взаємодії в процесі спілкування.</p> <p>Вивчення курсу стане в нагоді студентам у їх професійному становленні та зростанні, а також сприятиме ефективності самоактуалізації та самореалізації у майбутній професії.</p>
<p>Компетентності</p>	<p>Загальні: здатність до використання комунікаційних технологій з метою пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; володіти навичками міжособистісної взаємодії; здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісні взаємодії при вирішенні окреслених завдань.</p> <p>Спеціальні (фахові): здатність до забезпечення педагогічно доцільної комунікації між суб'єктами освітнього процесу; здатність організації процесів навчання і виховання студентів з врахування їхніх індивідуальних потреб, здібностей та можливостей; здатність сприяти саморозвиткові індивідуального творчого потенціалу для ефективної особистісної та професійної самореалізації.</p> <p>У результаті вивчення курсу магістранти мають оволодіти такими загальними компетентностями:</p> <p>ЗК 03. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 06. Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями та творчо застосовувати їх у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 07. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК 09. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>У результаті вивчення курсу магістранти мають оволодіти такими фаховими компетентностями:</p> <p>ФК 05. Здатність використовувати набуті знання та вміння у професійній (викладацькій, освітній, виховній, науково-дослідницькій, аналітичній, консультативній, комунікативній, організаційно-методичній, управлінській) діяльності;</p> <p>ФК 06. Здатність розпізнавати та враховувати різноманітність здобувачів освіти, здійснювати індивідуальний супровід в освітньому процесі.</p> <p>ФК 08. Здатність реалізовувати на різних рівнях суб'єкт-суб'єктну взаємодію з різними учасниками освітнього процесу.</p>
<p>Програмні результати (Чому можна навчитися)</p>	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:</p> <p>ПРН 05. Знати традиційні та інноваційні методики професійної діяльності (освітньої, виховної, науково-дослідницької, аналітичної, консультативної, комунікативної, організаційно-методичної, управлінської) закладу позашкільної освіти.</p> <p>ПРН 08. Уміти здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно-важливих знань із різних джерел із використанням</p>

	<p>сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ПРН 10 Уміти розпізнавати та враховувати різноманітність здобувачів освіти, здійснювати індивідуальний супровід в освітньому процесі.</p> <p>ПРН 15. Уміти вирішувати проблеми етики партнерської суб'єкт-суб'єктної взаємодії, етики спілкування з опертям на загальнолюдські цінності та норми закону.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Розділ 1. Теоретико-методологічні основи організації спілкування у професійній діяльності</p> <p>ТЕМА: Особливості професійно-педагогічної комунікації. Сутність, суб'єкт, об'єкт професійно-педагогічної комунікації. Інформація в професійно-педагогічній комунікації. Функції професійно-педагогічної комунікації. Комунікативність педагога.</p> <p>ТЕМА: Процес спілкування як провідна складова професійно-педагогічної комунікації. Сутність поняття спілкування. Форми, види і структура спілкування. Комунікативна сторона спілкування. Порушення, труднощі і бар'єри у процесі комунікації (спілкування). Переконавання і навіювання в педагогічній комунікації.</p> <p>ТЕМА: Вербальні засоби спілкування. Загальна характеристика засобів спілкування. Мовна комунікація: структура і функції. Бар'єри у вербальній комунікації. Цілі та фактори ефективного слухання. Стилі слухання й зворотний зв'язок у міжособистісному спілкуванні.</p> <p>ТЕМА: Невербальні засоби спілкування. Значення і функції невербальної комунікації. Засоби невербальної комунікації і проблема інтерпретації невербальної поведінки. Міміка і жести у невербальному спілкуванні. Просторово-часовий фактор спілкування. Візуальний контакт. Поза як джерело невербальної інформації у спілкуванні.</p> <p>ТЕМА: Сприятливий соціально-психологічний клімат – основа ефективної комунікації. Міжособистісні стосунки в педагогічному колективі. Соціально-психологічний клімат у педагогічному колективі. Відносини у системі «викладач-студент», «студент-студент».</p> <p>ТЕМА: Спілкування та взаємодія. Структура міжособистісної взаємодії. Характеристика інтерактивної сторони спілкування. Стилі спілкування. Моделі спілкування та установка педагога. Культура слухання.</p> <p>ТЕМА: Стратегії і тактики впливу та маніпулювання. Основні стратегії впливу на людину. Засоби і механізми маніпулятивного впливу. Маніпуляції у спілкуванні. Розпізнання маніпуляції та захист від неї. Трансактний аналіз спілкування. Типи трансакцій. Основи асертивної поведінки.</p> <p>ТЕМА: Сприйняття і розуміння у спілкуванні. Зміст та ефективність міжособистісного сприйняття. Типові схеми формування першого враження. Особливості сприйняття за постійного спілкування. Механізми сприйняття у спілкуванні. Самоподача у спілкуванні. Імідж.</p> <p>Розділ 2. Організаційно-практичні основи спілкування у професійній діяльності (Прикладні аспекти комунікації)</p> <p>ТЕМА: Основи ораторського мистецтва педагога. Загальні питання методики красномовства. Види красномовства (публічних виступів). Складові ораторського мистецтва. Особливості психології ораторської праці. Стадії публічного</p>

виступу: (організація виступу оратора; підготовка оратора до публічного виступу; власне виступ; відгук про виступ оратора).

ТЕМА: Ділова міжособистісна комунікація. Психологія ділового спілкування. Репрезентативні системи у діловій комунікації. Рольові та маніпулятивні класифікації. Культура спілкування педагога.

ТЕМА: Педагогічне спілкування як діалог. Специфіка педагогічного спілкування. Функції та структура педагогічного спілкування. Педагогічні функції мовлення і комунікативна поведінка педагога. Міміка, пантоміміка та інші засоби невербального спілкування педагога.

ТЕМА: Культура мови та культура мовлення педагога. Основні ознаки культури мови і мовлення педагога. Техніка мовлення. Мовленнєвий етикет педагога. Мовленнєві моделі взаємодії «студент-студент».

ТЕМА: Педагогічний такт та етика поведінки педагога. Складові та умови вияву педагогічного такту. Тактовність педагога. Поняття про педагогічну етику. Особливості взаємодії педагога зі студентами, дотримання педагогічного такту. Педагогічний такт і толерантність педагога.

ТЕМА: Взаємодія і сприйняття у педагогічному спілкуванні. Специфіка взаємодії у педагогічному процесі. Рольові позиції у педагогічному спілкуванні. Стилї відносин і характер педагогічного впливу у процесі навчання. Стилї педагогічного спілкування. Сприйняття у педагогічному спілкуванні. Імідж педагога.

ТЕМА: Конфлікти у спілкуванні. Поняття, сутність, джерела, причини, функції і типологія конфліктів. Основні суперечності і конфлікти в системі освіти. Структура, сфера, динаміка педагогічного конфлікту. Інформаційні моделі конфліктної ситуації. Міжособистісні конфлікти у педагогічному колективі.

ТЕМА: Розв'язання та усунення педагогічних конфліктів. Конфлікт педагогічної взаємодії. Управління конфліктами. Типи конфліктних особистостей. Конфлікти у навчанні. Типи поведінки педагога у конфліктній ситуації. Методи врегулювання конфліктів і запобігання їм. Етика спілкування і толерантність як принцип культури педагогічного спілкування.

ТЕМА: Професійне самовизначення педагога. Шляхи підвищення його педагогічної майстерності. Поняття професійного самовизначення, формальне і неформальне ставлення до педагогічної роботи. Імідж сучасного педагога. Педагогічні міфи та реалії в роботі педагога-початківця. Способи самоаналізу педагогічного досвіду та шляхи підвищення педагогічної кваліфікації. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності.

Критерії оцінювання роботи студентів

Компетенції (знання, уміння та навички, ціннісне ставлення до змісту, виявлені якості особистості), що демонструють студенти на навчальних заняттях (враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання), оцінюються за 100-бальною системою.

Студент повинен мати системні, дієві знання, виявляти творчі здібності у навчальній діяльності; використовувати широкий спектр засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язувати складні проблемні завдання; виявляти готовність до

системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміти ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладати матеріал в усній та письмовій формі; розвивати свої здібності й нахили; використовувати різноманітні джерела інформації; моделювати ситуації в нестандартних умовах.

Форми та методи поточного контролю: усне опитування з метою актуалізації опорних понять, дискусії, презентація завдань домашнього практикуму, практичні завдання (розв'язання індивідуальних завдань), індивідуальне навчально-дослідне завдання..

Результати навчальних досягнень студентів з дисципліни оцінюються за національною (п'ятибальною) та ЄКТС шкалою оцінювання на основі 100-бальної шкали.

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

За виконання завдань семінарських занять

«5» – Досконале знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними підходами. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.

«4» – Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації. Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.

«3» – Відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру. У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з проблеми. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість. Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.

«2» – Студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження). Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

За виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань

«5» – Завдання виконане повністю самостійно, у повному обсязі, акуратно. Представлена ідея, концепція роботи. Робота оформлена згідно вимог. Під час захисту студент вільно орієнтується у матеріалі.

«4» – Завдання виконане повністю самостійно, у повному обсязі, але допущено певну неакуратність, наявність деяких орфографічних чи стилістичних помилок. Робота оформлена згідно вимог. Під час захисту студент вільно орієнтується у матеріалі.

«3» – Завдання виконане самостійно, але допущено певну неакуратність. Загальний зміст роботи недостатньо структурований. В оформленні роботи є певні недоліки. Під час захисту студент не зміг чітко і доступно викласти зміст виконаної роботи.

«2» – Завдання виконане фрагментарно, нашвидку. Відсутня організаційна структура. Наявні грубі фактичні помилки чи незрозумілості. Не здійснено публічний захист виконаного завдання.

Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота		Сума 100
Блоки 1-2	Блок 3	
Т.1-Т.9	ІНДЗ	
$5 \cdot 9 \text{ сем.} = 45 \cdot 2 \text{ коеф.} = 90 \text{ балів}$	$5 \cdot 2 \text{ коеф.} = 10 \text{ балів}$	

- Т.1, Т.2 ... Т.9 – теми семінарів.
- **Кількість балів, яку може отримати студент:**
- Виконання завдань семінарських занять – 90 балів за 9 занять;
- Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) – 10 балів;
- **Максимальна кількість балів:** 90 балів (сем.) + 10 балів (ІНДЗ) = 100 балів (залік).

Перескладання прострочених завдань, семінарських занять, тощо або таких, за які студент отримав незадовільну оцінку здійснюється у формі додаткових завдань в межах відповідної тематики семінарського заняття. Формою підсумкового контролю є залік.

Політика курсу

Політика відвідування і подання виконання завдань. Основними видами освітньої діяльності є навчальні заняття (очно чи дистанційно), які забезпечують реалізацію особистісно орієнтованого, проблемного, частково-пошукового видів навчання, а також врахування професійно-орієнтованого, комунікативного, міждисциплінарного підходів до навчання. Викладання проводиться у формі лекцій, семінарів, презентацій, роботи в малих групах (прийоми «вулик», «мозковий штурм» та ін.), реалізації творчих проєктів, та самонавчання.

Компетенції (знання, уміння та навички, ціннісне ставлення до змісту, виявлені якості особистості), що демонструють студенти на навчальних заняттях (враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання), оцінюються за п'ятибальною системою, яка через визначені коефіцієнти певного виду роботи потім переводиться у 100-бальну систему.

Студент повинен мати системні, дієві знання, виявляти творчі здібності у навчальній діяльності; використовувати широкий спектр засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язувати складні проблемні завдання; бути схильним до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміти ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладати матеріал в усній та письмовій формі; розвивати свої здібності й нахили; використовувати різноманітні джерела інформації; моделювати ситуації в нестандартних умовах.

Форми та методи поточного контролю: усне опитування з

	<p>метою актуалізації опорних понять, дискусії, презентація завдань домашнього практикуму, виконання практичних завдань (розв'язання індивідуальних завдань), виконання індивідуального навчально-дослідного завдання.</p> <p><i>Вимоги викладача щодо окремих моментів організації навчання.</i> Зараховуються бали, набрані при поточному опитуванні, бали за ІНДЗ. Якщо студент відсутній з поважної причини, він/вона презентує в рамках консультацій виконані завдання під час самостійної підготовки.</p> <p><i>Стимулювання роботи студента</i> здійснюється через виконання творчих завдань, використання елементів проблемності у навчанні, різних дискусійних методів на засадах співробітництва, розширення можливостей його «само» з дотриманням умов академічної доброчесності по відношенню до себе та інших з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022) та інших документів.</p> <p><i>Політика академічної доброчесності.</i> Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. При використанні чужих ідей і тверджень у власних роботах обов'язково посилаються на використані джерела інформації. Під час оцінювання результатів навчання не користуються недозволеними засобами, самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання.</p>
Інформаційне забезпечення	Застосунки у смартфоні Google Classroom, Google Meet, Viber, Telegram). Освітня платформа Google Classroom.
Матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія теоретичного навчання, комп'ютер, смартфон, науково-педагогічна література.